

**PROGRAM ADAPTACYJNY
DLA UCZNIÓW KLASY CZWARTEJ
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 12
im. GENERAŁA MARIUSZA ZARUSKIEGO
W GDYNI
ROK SZKOLNY 2020/2021**

Opracowały:

mgr Grażyna Sobiech

mgr Małgorzata Bergau- Jankowska

mgr Justyna Wrześniowska-Choszcz

1. WSTĘP

Pomiędzy klasą III a IV występuje tzw. „Próg szkolny”. Na ten okres przypada największa liczba szkolnych niepowodzeń. Wiąże się to nie tylko z istotnym przyspieszeniem procesu kształcenia, ale także zmianą autorytetów. Szkoła jako instytucja i nauczyciele w niej uczący powinni dążyć do tego, żeby stworzyć dzieciom jak najlepsze warunki rozwojowe, ponieważ dzieci w wieku szkolnym wymagają szczególnej opieki ze strony dorosłych. Młody człowiek, chcąc podolać nowym wyzwaniom, może zacząć przeżywać negatywne emocje, takie jak: obawa, lęk, niepokój oraz napotykać na różne trudności. Sprzyjają temu:

- inny wychowawca;
- wielu nauczycieli o różnych osobowościach, wymaganiach, sposobach przekazywania wiedzy, sposobu traktowania uczniów;
- wprowadzenie nowych przedmiotów;
- posługiwanie się skalą ocen;
- szybsze tempo pracy;
- nowy, nieznany rozkład sal lekcyjnych
- anonimowość, dopóki nauczyciele nie poznają dobrze nowych uczniów.

Bardzo ważne w okresie zmiany etapów jest stworzenie przyjaznego klimatu w szkole, na który składają się relacje uczeń – nauczyciel, nauczyciel – uczeń. Nauczyciele powinni dążyć do tego, żeby stworzyć dzieciom jak najlepsze warunki przystosowania się do zmienionej rzeczywistości. Uczniowie wymagają wtedy szczególnej opieki ze strony dorosłych, oczekują otwartej i opiekuńczej postawy pozwalającej bez zbytniego stresu i niepotrzebnych lęków przekroczyć próg między klasą III – nauczaniem zintegrowanym a klasą IV.

2. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Program adaptacyjny (przystosowawczy) dla uczniów kl. IV opracowany został dla potrzeb uczniów, nauczycieli uczących w tych klasach i pozostałych pracowników szkoły.

Główne cele programu to:

1. Wdrożenie ucznia do procesu kształcenia w II etapie edukacji (nauczanie przedmiotowe).
2. Obniżenie stresu związanego z rozpoczęciem nauki w klasie IV.

3. Zwiększenie samodzielności uczniów.
4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i adaptacji ucznia w klasie i szkole.
5. Włączenie rodziców do współpracy podczas realizacji programu.

CELE PROGRAMU

Cele ogólne tego programu są zgodne z założeniami podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych i zakładają:

- respektowanie trójpodmiotowości oddziaływań wychowawczych i kształcących: uczeń – szkoła – dom rodzinny;
- kształtowanie u dziecka pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości;
- poszanowanie godności dziecka; zapewnienie dziecku przyjaznych, bezpiecznych warunków do nauki i zabawy; rozwijanie samodzielności oraz odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie.

Cele szczegółowe zakładają pomoc w łagodnym przekroczeniu progu kolejnego etapu edukacyjnego poprzez:

- integrację zespołu klasowego z nowym wychowawcą w klasie 4;
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych;
- uświadomienie uczniom i rodzicom, jakie zmiany czekają ich w klasie 4;
- rozmowy z rodzicami na temat, jak pomóc dziecku przekraczającemu próg klasy czwartej;
- wymianę informacji wychowawców klas 3 z przyszłymi wychowawcami klas 4, dotyczącą specyfiki pracy w zespołach klasowych;
- kształtowanie umiejętności efektywnego komunikowania się;
- rozpoznawanie emocji własnych i innych ludzi;
- kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania pozytywnych relacji rówieśniczych.

Realizacja programu przewidziana jest w czterech obszarach:

- I. Relacje nauczyciel wychowawca – wychowankowie
- II. Relacje nauczyciele poszczególnych przedmiotów – uczniowie.
- III. Relacje uczeń – uczeń
- IV. Współpraca z rodzicami

I. Relacje nauczyciel wychowawca – wychowankowie

Podstawowe zadanie dla wychowawców klas czwartych to tworzenie wspólnoty klasowej na bazie wzajemnego szacunku, koleżeństwa, przyjaźni i tolerancji. Można to osiągnąć poprzez zaspokojenie następujących potrzeb uczniów:

- przynależności do grupy, akceptacji, uznania i bezpieczeństwa;
- eliminowanie współzawodnictwa mającego charakter wzajemnej rywalizacji;
- współdziałania i współpracy w zespole klasowym.

Zajęcia z wychowawcą, rozmowy i dyskusje zwiększają poczucie odpowiedzialności ucznia za to, co się dzieje w klasie, ożywiają kontakty oraz pozwalają rozwiązywać nurtujące klasę trudne problemy.

Działania wychowawcy:

1. Zgromadzenie informacji o uczniach od wychowawcy klasy 3;
2. Zapoznanie uczniów klas 4 przez wychowawcę klasowego z topografią szkoły;
3. Zapoznanie uczniów z przedmiotami nauczania w klasie 4 oraz nauczycielami uczącymi tych przedmiotów;
4. Przedstawienie planu zajęć lekcyjnych z uwzględnieniem sal lekcyjnych i gabinetów;
5. Wyjaśnienie informacji zawartych w Statucie Szkoły;
6. Przedstawienie zasad funkcjonowania szkoły, zapoznanie z obowiązującymi regulaminami i zasadami zachowania;
7. Zapoznanie uczniów z PZO i Systemem punktowych zachowania;
8. Wybór samorządu klasowego i określenie jego zadań;
9. Przydział uczniom dodatkowych funkcji w klasie;
10. Wyjaśnienie praw i obowiązków ucznia;
11. Organizacja integracyjnych zajęć pozalekcyjnych i klasowych imprez okolicznościowych (m.in. organizacja wycieczek);
12. Wdrażanie ucznia do racjonalnego planowania czasu nauki, zabawy i wypoczynku;
13. Zaktywizowanie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych i konkursach;
14. Zapropozowanie uczniom sposobów radzenia sobie ze stresem i trudnościami;
15. Uczenie komunikowania swoich potrzeb oraz porozumiewania się z otoczeniem;
16. Współpraca z pedagogiem w celu dokładnego poznania klasy;
17. Organizacja zajęć integrujących grupę;
18. Oswajanie lęków związanych z przekroczeniem progu szkolnego.

II. Relacje nauczyciele przedmiotów – uczniowie.

Każdy z nauczycieli uczących w klasach czwartych, po przedstawieniu swoich wymagań, metod pracy i sposobów oceniania, powinien budować pozytywne relacje nauczyciel – uczeń i uczeń – uczeń oraz zbudować właściwą hierarchię wartości. Wprowadzenie do nauczania metod aktywizujących uczniów, zainteresowanie ich różnymi dziedzinami wiedzy oraz wspólne odkrywanie tajemnic świata i nauki pozwoli każdemu znaleźć swoje miejsce w otaczającej rzeczywistości.

Działania nauczycieli uczących w klasie:

1. Zgromadzenie informacji o uczniach od wychowawcy klasy III – sierpień, wrzesień.
2. Przestrzeganie okresu „ochronnego” dla uczniów klas 4. (wrzesień miesiącem bez ocen niedostatecznych) - przyzwyczajanie uczniów do innych zasad pracy, oceniania i oczekiwań poszczególnych nauczycieli.
3. Przeprowadzenie ankiety wśród uczniów w celu zdiagnozowania ich potrzeb i trudności adaptacyjnych – po dwóch tygodniach (ZAŁĄCZNIK nr 1) i po miesiącu od rozpoczęcia nauki. (ZAŁĄCZNIK nr 2) – wychowawca.
4. W pierwszych miesiącach nauki położenie nacisku na motywującą funkcję oceny (zachęta nie zniechęcenie).
5. Zapoznanie uczniów z wymaganiami edukacyjnymi na poszczególne oceny oraz z przedmiotowymi zasadami oceniania (PZO).
6. Zawarcie kontraktu nauczyciel – zespół klasowy.
7. Budowanie relacji wzajemnej życzliwości, poszanowania i zaufania.
8. Indywidualizacja procesu nauczania; (dostosowywanie metod i form pracy dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych).
9. Rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów.
10. Zaktywizowanie uczniów do udziału w zajęciach pozalekcyjnych i konkursach.
11. Przestrzeganie zasad higieny pracy na zajęciach lekcyjnych.
12. Stała współpraca nauczycieli z wychowawcą klasy.

III. Relacje uczeń – uczeń

W klasie czwartej pojawiają się autorytety ze środowisk rówieśniczych. Wyraźniejsze też stają się role społeczne, które istnieją w każdej grupie, dlatego też ważne jest budowanie pozytywnych relacji rówieśniczych i eliminowanie zachowań destrukcyjnych.

Działania

- 1.Kształcenie pozytywnych, aprobujących relacji rówieśniczych oraz zapobieganie niewłaściwym postawom rywalizacyjnym;
- 2.Uczenie sposobów rozwiązywania konfliktów;
- 3.Organizacja pomocy koleżeńskiej;
- 4.Nauka komunikowania swoich potrzeb oraz porozumiewania się z otoczeniem;
- 5.Współpraca w wykonywaniu zadań;
- 6.Współorganizowanie imprez klasowych i szkolnych;
- 7.Włączenie uczniów do prac samorządu klasowego;
- 8.Udział w akcjach charytatywnych, festiwalach, konkursach, inscenizacjach;
- 9.Kształtowanie i wzmacnianie postaw tolerancji wobec drugiego człowieka;
- 10.Uczenie zachowań asertywnych.

IV. Współpraca z rodzicami.

Rodzice oczekują od szkoły zapewnienia indywidualnego rozwoju ich dziecka, atmosfery bezpieczeństwa i pobudzenia jego zdolności. Nauczyciele wspierają rodziców w procesie wychowania i przy wzajemnej współpracy można oczekiwać prawidłowego rozwoju dziecka.

Działania

- 1.Zapoznanie rodziców z założeniami programu adaptacyjnego dla uczniów kl.4;
2. Przedstawienie Statutu Szkoły, WZO, PZO;
- 3.Pogadanki tematyczne dla rodziców związane z trudnościami adaptacyjnymi dzieci, możliwościami poszukiwania pomocy w razie wystąpienia trudności (pedagog, specjaliści z PPP);
4. Zapoznanie rodziców z ofertą szkoły;
- 5.Włączenie rodziców w działania na rzecz klasy i szkoły (m.in. organizację imprez klasowych i szkolnych);
6. Wsparcie rodziców poprzez spotkania indywidualne, konsultacje.

Przewidywane efekty:

Dziecko:

1. Czuje się bezpiecznie w szkole.
2. Wie, jak radzić sobie ze stresem.
3. Potrafi zgodnie współpracować w zespole.
4. Szanuje nauczycieli i kolegów w klasie; nie ma uprzedzeń do innych.

5. Jest akceptowane; wie, co świadczy o jego wyjątkowości.

Rodzie:

1. Ma poczucie, że jego dziecko jest bezpieczne w szkole.
2. Współpracuje z nauczycielem.
3. Czynnie uczestniczy w życiu klasowym.

Ewaluacja programu

Ewaluacja programu dokonana będzie na podstawie:

- ankiety przeprowadzonej po miesiącu – uczniowie;
- ankiety przeprowadzonej po pierwszym okresie - uczniowie;
- ankiety przeprowadzonej po pierwszym semestrze - rodzice;
- obserwacje: wychowawcy, pedagoga szkolnego, nauczycieli przedmiotów, pracownicy niepedagogiczni.

Załącznik nr 1 (po 1 m-cu)

Drodzy Uczniowie

Od niedawna jesteście uczniami klasy 4. Chcemy się dowiedzieć, czy nie macie problemów z odnalezieniem się w nowej sytuacji.

Proszę wypełnijcie ankietę. Ankieta jest anonimowa.

Jakie trudności napotykasz w szkole, co sprawia Ci największe problemy po przejściu z klasy 3 do klasy 4? Czego się obawiasz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Do kogo w szkole możesz się zwrócić o pomoc, gdy jej potrzebujesz?

.....

.....

.....

.....

.....

Załącznik nr 2 (po I okresie)

Drodzy Uczniowie

Chcemy się dowiedzieć, czy czas, który minął od rozpoczęcia roku szkolnego, pomógł Wam poznać szkołę i nauczycieli.

Proszę wypełnijcie ankietę. Ankieta jest anonimowa.

Jak radzisz sobie w szkole, czy występują jeszcze jakieś trudności po przejściu z klasy 3 do klasy 4, czy poruszasz się po szkole bez problemów, a czas spędzony w szkole mija w przyjaznej i serdecznej atmosferze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jakich rad możesz udzielić kolejnym uczniom klas 4?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Załącznik nr 3 (Ankieta - listopad)

Szanowni Państwo

Wasze dziecko jest uczniem klasy czwartej. Przejście z klasy 3 do 4 było ważnym momentem w życiu dziecka i rodziny. Chcielibyśmy, abyście podzielili się z nami swoimi doświadczeniami. Ankieta jest anonimowa. Prosimy o szczerą wypowiedź.

1. Jakie największe problemy napotkało Państwa dziecko w klasie czwartej ?

.....
.....
.....

2. Jakiego rodzaju trudności napotkali Państwo podczas rozwiązywania tych problemów?

.....
.....
.....
.....

3. W jaki sposób próbowali Państwo pomóc dziecku?

.....
.....
.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

Dla rodziców

Jak mogę pomóc swojemu dziecku?

1. Przygotuj z dzieckiem plan lekcji z wyraźnie zaznaczonymi numerami sal.
2. We wrześniu poproś dziecko o sporządzenie listy uczących je nauczycieli
3. Powiadom wychowawcę o szczególnych zaleceniach wobec dziecka (np. ze względu na stan zdrowia).
4. Od początku zwracaj uwagę, aby dziecko zapisywało, co ma zadane - pisemnie i ustnie; odpytuj wyrywkowo.
5. Nie utożsamiaj dziecka z oceną. Zwracaj raczej uwagę na umiejętności zdobywania wiedzy i wykorzystywania jej; radzenia sobie w sytuacjach problemowych.
6. Ustal z dzieckiem, że odrabia lekcje tego dnia, kiedy są zadane.
7. Chwal dziecko za postępy- nie za oceny.
8. Pozwalaj na wspólne z kolegami odrabianie lekcji, ale kontroluj je.
9. Pozwól na odrabianie lekcji od tych przedmiotów, które lubi.
10. Zapewnij dziecku przy pracy umysłowej bezwzględny spokój.
11. Pomóż mu w organizacji czasu wolnego- nuda to największy wróg.
12. Pozwól dziecku oswoić się z nową sytuacją, dopiero później zaproponuj zajęcia dodatkowe.
13. Zostaw dziecku czas wolny na swobodny wypoczynek i nieprzewidziane planem zajęcia.
14. Współpracuj z wychowawcą i nauczycielami uczącymi Twoje dziecko .
15. Korzystaj z oferowanej Ci przez nauczycieli, pedagoga pomocy.